

Департамент „Администрация и управление“
Секция „Туризм“
1618, София, ул. Монтевидео 21, корпус 2, офис 620, тел.: 028110620

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Ирена Кирилова Емилова, ПН 3.9 Туризм,

Научна специалност: *Икономика и управление (туризм)*

Относно: участие в научно жури по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в професионално направление 3.9. „Туризм“ (Интегрирано управление на туризма), обявен в ДВ бр. 87/19.10.2021, с кандидат гл. ас. д-р Теодора Велева Ризова

Основание за представяне на становището: участие като Председател в състава на научното жури за заемане на академична длъжност „доцент“, съгласно заповед NoЗРК-64/02.12.2021 г. на Ректора на НБУ.

Съдържанието на становището е съобразено с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в РБългария (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ), изискванията на Правилника за прилагане на закона и Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ (Приложение №3 към Наредба за развитието на академичния състав на НБУ). В структурно отношение становището се състои от шест части и заключение.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Кандидатът за „доцент“ покрива минималните изисквания към научната и преподавателската дейност за заемане на академичната длъжност, съобразени с ППЗРАСРБ по групи показатели (А-Е) и съответния брой точки: група **А - 50/50** точки, група **В - 100/100** точки, група **Г - 450/200** точки, група **Д - 50/50** точки.

Теодора Ризова изпълнява критериите и показателите на дългосрочното атестиране за обявяване на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“, според действащата нормативна уредба на НБУ - учебна, организационна и обществена работа

(групи показатели Ж-И): група Ж - 675/ 50 точки, група З - 1940/70 точки, група И - 140/50 точки.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Кандидатът е представил за рецензиране **2 самостоятелни монографии** (в т.ч. хабилитационен труд), **1 студия, 4 статии** на английски език, **23 доклада** от участия в конференции, 6 от които на английски език и **1 учебник в съавторство**.

За оценка се приемат: 2 самостоятелни монографии (Група В, Показател 3; Група Г, Показател 4), **1 студия** (Група Г, Показател 9, номер 1), **4 статии, от които всички на английски език** (Група Г, Показател номера 7, 1-3, 22), **22 доклада, от които 6 на чужд език** (Група Г, Показател 7, номера 6, 8, 10, 11, 14, 23, 25) и **16 доклада на български език** (Група Г, Показател 7, номера 5, 7, 9, 12, 13, 15-22, 24, 26, 27), и **1 учебник в съавторство** (Група Е, Показател 20, номер 1).

Не се приемат за рецензиране 1 статия (Група Г, Показател 7, номер 4), тъй като **се дублира със статия** (Група Г, Показател 7, номер 2), **под същото наименование, но на българския език - Rizova, T. (2020), Analysis of the impact of hotel chains on the global tourism industry**, „Roczniki Ekonomiczne“, Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy (Poland), referenced and indexed in The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH), ICV index, (157-164), PL ISSN 1899-9573, 13(2020) и **Ризова, Т., (2020), Анализ на влиянието на хотелските вериги върху световната туристическа индустрия**, Поредица „Лидерство, общество, стратегически визии“, 1, (с. 417-427), издателство НБУ, ISBN 978-619-233-131-3.

Основният хабилитационен труд **„Интегрирано управление в туристическите комплекси“** е с актуална насоченост, изследвайки системите и системно-образуващите фактори за развитието на туризма. Особено внимание е отделено на системният анализ на българските туристически комплекси и по-конкретно това са: кк „Златни пясъци“, „Албена“, „Слънчев бряг“, „Боровец“ и „Пампорово“. Интерес представлява и анализът на интегрираното управление на туристическите комплекси в контекста на информационните технологии, на базата на което са изведени и модели за тяхното хоризонтално и вертикално управление. На база оценката на хабилитационния труд „Интегрирано управление в

туристическите комплекси“ могат да се синтезират няколко **научни и практико-приложни приноси**: **1)** Представени са нови възгледи за управлението на туристическите комплекси в България въз основа анализа на системния подход и по-конкретно синергийния подход; **2)** Направен е системен анализ на туристическите комплекси и е адаптиран моделът САФВ, успешно взаимодейства от теорията на хаоса и катастрофите в природата и отлично приложен в контекста на туристическите комплекси; **3)** Изследвани са факторите, които въздействат върху развитието на туристическите комплекси и на тази база е предложена концептуална рамка на интегрирано управление.

Посочените достойнства ми дават основание да поставя висока оценка на рецензирания монографичен труд.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „главен асистент“ и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

Проблемите, изследвани от кандидатът за доцент, в монографията *„Аграрен и селски туризъм - преосмисляне на възможностите“*, както и другите научни публикации (4 статии, 22 доклада, 1 студия и 1 учебник в съавторство) могат да бъдат обособени в няколко **направления**. Първото от тях се свежда до **„Специализираните видове туризъм“** и по-специално е обърнато внимание на *аграрния и селския* (Група Г, Показател 4, Показател 7, номер 16), *развлекателния* (Показател 7, номер 5), *събитийния* (Показател 7, номер 7), *фестивалния* (Показател 7, номер 12), *планинския* (Показател 7, номер 13), *орнитоложкия* (Показател 7, номер 22), *балнео и СПА* (Показател 7, номер 27; Показател 20, номер 1) туризъм. Следващото направление се отнася до **„Регионалното развитие на туризма“** (Показател 7, номера 11, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 24; Показател 9, номер 1). На трето място ще поставим направлението **„Образование и обучение“** (Показател 7, номера 6, 10, 25, 26).

Високо оценявам основните научни и научно-приложни приноси на кандидат за доцент гл. ас. д-р Теодора Велева Ризова.

3. Цитиране от други автори

Кандидатът е цитиран от 7 други автори, съгласно изготвена справка „Анализ на цитиране СА-3-2021“ от Библиотеката на НБУ (Група Д, Показател 12).

За оценка се приемат **5 цитата от други автори**. Не се приема цитат (*Група Д, Показател 12, номер 1*), тъй като посочената публикация е издадена през 2012 г., и най-вероятно има отношение към дисертационния труд на кандидата, тъй като е преди публичната защита на дисертацията. Тази публикация не фигурира в настоящия списък с публикации за хабилиране на кандидата. Впечатление прави и цитат (*Група Д, номер 3*) - публикацията е от 2011 година, има отношение към дисертационния труд на кандидата и е в съавторство, т.е. трудно би могло да се определи авторът на текста, обект на цитиране.

III. Учебна и преподавателска дейност

Теодора Ризова е разработила и изнася лекционни курсове (6 бакалавърски и 3 магистърски курса) в програмите по туризъм на НБУ (*Група Ж, Показател 31*) и по-конкретно това са: „Функциониране и развитие на туристически комплекси“, „Преговори и договори в туризма“, „Гастрономия“, „Информационни и резервационни системи в хотелиерството“, „Отговорен туризъм“, „Грижа за клиента“, „Тематичните паркове в развлекателната индустрия“ и „Индустрия на гостоприемството“, които в по-голямата си част са обезпечени с авторски материали.

Кандидатът за доцент е изнесъл публична лекция на тема „Системи и методи за управление в туристическите комплекси“ което по мое мнение, базирайки се на ЗРАСРБ, чл. 28 се извършва след провеждане на второ заседание на научното жури и съответно избор на доцент.

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE - НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти

През учебните 2014 - 2020 години Теодора Ризова е преизпълнявала нормите за учебна заетост съгласно Наредбата за заетост през целия период, като е отчитала и допълнителни дейности в рамките на допълнителната атестация. Аудиторната заетост на кандидата е в пъти по-голяма от норматива (240 часа аудиторна и 60 часа извънаудиторна заетост) за разглеждания период. Заетостта ѝ само за академичната 2020/2021 г. е 675 аудиторни часа (*доклад самооценка*).

От 2014 г. до 2020 г. кандидатът е бил научен ръководител на 36 студенти и е изготвил 49 реценции; участвал е като член в 380 комисии за държавни и други изпити (*Група З, Показател 38*). В същия период е бил ръководител на 90 ч. извънаудиторна учебна

практика по екскурзоводство (*Група 3, Показател 39*). Също така Теодора Ризова е участвала в екипи за организиране на творчески изяви на студенти извън НБУ - „Учебно-тренировъчни фирми“ и Международно културно туристическо изложение (*Група 3, Показател 40*).

2. Работа с Еразъм-студенти

Кандидатът за доцент няма опит в работата с международни студенти по програма „Еразъм“.

3. Оценки от анкетите на студентите

Средната оценка на д-р Теодора Ризова за последните 10 семестъра е висока: отличен 4,70 (5,00 max), както е видно от доклад-самооценка на кандидата (*Група 3, Показател 35*).

Давам много добра оценка на преподавателския опит на кандидата, имайки предвид неговия стаж в НБУ от 7 академични години след получаване на ОКС „доктор“. Смятам, че подготовката на Теодора Ризова за заемане на академичната длъжност „доцент“ е солидна особено в контекста на разработването, воденето и своевременното актуализиране на учебни курсове в програмите по туризъм на НБУ.

IV. Административна и обществена дейност

гл. ас. д-р Теодора Ризова е била програмен консултант в периода 2013-2021 г., участвала е като член на в Програмен съвет и в заседанията на Департаментен съвет като преподавател (*Група И, Показател 48*).

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ

Кандидатът е участвал активно като член на секция „Туризъм“ и различни екипи в департамента при: създаване на МП „Управление на агробизнеса и развитие на селските райони“ и на съвместна МП „Мениджмънт на туристическия бизнес“ на чужд език между НБУ и МГЛУ – Москва, Русия; трансформиране на БП „Туризъм“ в БП „Управление на туризма“, както и на МП „Управление на туризма“- ДО в „Мениджмънт на туристическия бизнес“- ДО (*Група Ж, Показател 30*).

2. Обществена активност

Теодора Ризова е член на Българска асоциация на експертите в туризма и на Български институт по стандартизация – сектор Туристически дейности (*Група Ж, Показател 23*).

3. Привличане на студенти в програмата

Кандидатът активно е привличал студенти в програмите по туризъм и бизнес администрация на НБУ, тъй като осем години изпълнява функциите на програмен консултант. Участвал е и в кандидат-студентски кампании за привличане на студенти в Университета чрез посещения на колежи и професионални гимназии.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам Теодора Ризова лично като кандидат-докторант на проф. арх. Светла Грънчарова, д.н. - хоноруван преподавател в НБУ и автор на курса „Изграждане и функциониране на туристически комплекси“. След защита на дисертационния труд и получаване на ОНС „доктор“, през 2014 г. тя започна да чете лекции като щатен преподавател на НБУ. След издържан конкурс бе назначена като главен асистент през следващата година. Впечатленията ми от нея са изцяло позитивни. Тя се отличава със своя упорит труд и отдаденост към работата си, както по отношение на административното обслужване на студентите, така и на провеждането на кандидатстудентски кампании. Тя е добър колега.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Искам да отбележа, че онова, което липсва в монографичното изследване е именно основната цел на системния анализ – пълна и всеобхватна проверка на различни варианти на действие чрез количествена и качествена оценка на изразходваните ресурси и получените ефекти или оценка на икономическия потенциал, в случая на разглежданите курортните комплекси.

Кандидатът би могъл да обърне по-голямо внимание на връзките и зависимостите между управлението на туристическите комплекси в посока увеличаване на тяхната ефективност и съответно рентабилност, особено в настоящите условия.

В заключение, общата ми оценка по критериите и показателите за академичната дейност на *гл. ас. д-р Теодора Ризова* е положителна, тъй като отговаря на изискванията на ЗРАСРБ (чл.2б, чл. 24 и чл. 26, чл. 57), ППЗРАСРБ и нормативната уредба на НБУ за заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН **3.9 Туризъм (Интегрирано управление в туристическите комплекси)** и предлагам допускането ѝ до избор от АС.

18 февруари 2021 г.

Подпис:

(доц. д-р Ирена К. Емилова)